

Introducziun en la professiun per persunas d'instrucziun dal chantun Grischun

Publitgà da l'Uffizi per la scola populara ed il sport dal Grischun

Stimadas personas d'instrucziun

Mintga entschatta è difficila! L'entrada en la professiun sco persona d'instrucziun è ina sfida pretensiusa. Gia durant l'emprim onn da scola stuais Vos sco principianta e principiant garantir ina furmazion ed in svilup optimal per Vossas scolaras e Voss scolars.

Sco persona che returna en la vita professiunala ni sco persona d'instrucziun che cumenza sin in auter stgalim essas Vos gia en possess dad impurtantas experientschas professiunalas. Tuttina vegnis Vos confruntadas cun novs cuntegns didactics u er cun la promoziun da las scolaras e dals scolars cun basegns speziels.

L'entschatta da la nova incumbensa è per Vos in mument impurtant en Vossa vita, professiunalmain e persunalmain. Vos vegnis adina a tegnair endament las emprimas preparaziuns da las lecziuns ch'èn colliadas cun il giavisch da far tut endretg. Forsa As occupeschans ils suandants patratgs e dumondas: «Cun mia scolaziun sun jau bain preparada. Jau nizzegel la schanza ed experientschas sco pedagoga curativa da scola u sco persona d'instrucziun dal stgalim secundar I. Poss jau concepir mia instrucziun sco quai che jau m'imaginesch? Hai jau enta maun la materia d'instrucziun e tut las cumpetenzas en il plan d'instrucziun 21 GR? Vegn la collavuraziun en il team a funcziunar? «Tge fatsch jau, sche...?» Per tschertas personas d'instrucziun èn talas dumondas fitg engrevgiantas. Autras siglian simplamain en l'aua freida e prendan pass per pass.

Nus As na laschain betg sulets ed As sustegnain cura che Vos entras resp. reentras en la professiun. Faschai diever da nossas purschidas da IPPI che vegnan realisadas dapi l'onn 2013 cun success en las scolas. Per sviluppar vinavant nosssa scola populara grischuna èsi impurtant che Vos possias musar Voss potenzial da l'entschatta davent e che Vos stettias ditg fidaivla a la scola sco persona d'instrucziun plain entusiassem.

En quest senn As giavisch jau curaschi, experientschas enritgintas e bun success cun Vossas scolaras e cun Voss scolars.

Grazia fitg per Voss engaschament.

Dr. Jon Domenic Parolini, cusseglier guvernativ

Infurmaziuns generalas

Per tgi? Las offertas gratuitas sa drizzan a persunas d'instrucziun en l'emprim onn d'uffizi, persunas che cumenzan puspè ad instruir suenter ina interrupziun professiunala d'almain tschintg onns e persunas d'instrucziun senza scolaziun correspondentia dal stgalim en lur emprim onn da scola (p.ex. persuna d'instrucziun dal stgalim primar che instruescha il stgalim secundar).

Per tge? Las persunas d'instrucziun vegnan qualifitgadas da dumagnar bain las pretensiuns professiunalas specificas e persunalas da la fasa dal cumenzament, e da sa participar activamain al svilup da la scola. Ellas duain retschaiver bler sustegn en il dretg mument – e quai cun impunder pauc temp.

Co? Las persunas d'instrucziun nizzegian las offertas. L'inspecturat chantunal da scola coordinescha quellas. Particularitads regiunalas e linguisticas vegnan resguardadas. In barat d'experientschas tranter ils participads che ha lieu mintga dus onns, segirescha il funcziunament pratic.

Per facilitar la lectura da questa broschura vegn duvrada la furma feminina. La furma masculina è evidentamein adina inclusa.

Introducziun al plaz da lavur

Finamira La direcziun da la scola introducescha ils principiants en lur team, a lur plaz da lavur ed a las cundiziuns da lavur. Nua ch'i na dat betg ina direcziun da scola surprena il president dal cussegl da scola questa incumbensa.

Principis Stgaffir confidenza; mussar als principiants, che la direcziun da scola ha chapientscha per lur situaziun e ch'ella la prenda serius; dar da sentir als principiants dad esser bainvegnids en il team davent da l'entschatta e che dumondas specificas vegnan scleridas pass per pass.

Decurs

- 1 Avant l'entschatta da scola: preschentaziun en il team (persunas d'instrucziun, pedella, terapeutas, collavuraturas structuradas dal di e.u.v.)
- 2 Guid atras la chasa da scola: declerar tut quai ch'ins sto savair a l'entschatta davart ils indrizs e l'equipament
- 3 Discurs davart las cundiziuns da rom da la scola e dals puncts essenzials da l'instrucziun
- 4 Discurs davart lur contract d'engaschament e davart las cundiziuns da lavur. Infurmaziun immediata e renviament ad ulteriuras funtaunas d'infurmaziun
- 5 Renviament a la website ed a documents electronics, tool d'attestat etc.
- 6 Infurmar tge collegas che vegnan en dumonda sco menturs
- 7 Infurmaziun davart il fatg ch'il feedback da l'introducziun en la piazza vegn a far part da l'emprim discurs cun la collavuratura

---

«Sunter il bainvegni amicabel e l'introducziun professiunala a la scola sun jau ma sentida bain.» (principiant)

Direcziun dal **persunal**

Finamira Ils principiants èn abels d'ademplir a moda professiunala lur incumbensa en tut sias fassetas. Els s'integreschan en il team e cumenzan d'al crear vinavant.

Principis Mussar interess per il process da svilup personal ch'ils principiants transcurran; ils principiants sa laschan stimular da transformar pretensiuns envers las personas d'instrucziun en activitads dal mintgadi; formular cleras spetgas.

Decurs

- 1 Direcziun dal personal segund las directivas chantunalas davart las direcziuns da scola
- 2 La direcziun da scola sustegn ils principiants en lur svilup
- 3 Da temp en temp, durant las pausas ed a l'ur da l'instrucziun, organisar barats collegials, p.ex. davart:
  - il sa sentir en general
  - il basegn da sustegn individual
  - tematicas pedagogicas e tenuta da la scola
  - l'integraziun en discussiuns professiunalas actualas
  - collavuraziun cun las ulteriuras personas spezialisadas
- 4 Discurs davart lur contract d'engaschament e las cundiziuns da lavur; renviament ad ulteriuras funtaunas d'infurmaziun

---

«Principiants èn per mai ils avra-portas per il svilup da l'instrucziun en mia scola.» (manadra da scola)

Menturat

Finamira Per la fasa d'entrada en la professiun elegian ils principiants ina mentura, ch'als sustegna da dumagnar las sfidas professiunalas e persunalas dal mintgadi scolastic. Els sviluppeschan cun success in cumportament professiunal reflectà.

Principis S'orientar als basegns individuals dals principiants; sustegn simpel, collegial, situativ e nunbirocratic; barat professiunal tranter collegas equals.

Profil da la mentura

- instruescha almain dapi trais onns en la scola; bun access als collegas
- lascha sa sviluppar ina relaziun a basa cun dretgs equals

Decurs

- 1 Trametter la cunvegna da menturat a l'inspecturat regional enfin la fin da las vacanzas d'atun
- 2 Infurmaziun/scleriment davart la planisaziun e la realisaziun da l'instrucziun, meds d'instrucziun, materia/documents/materialias, giudicament da las scolaras, concepziun da la lavur da geniturs e.u.v.
- 3 Baratar material d'instrucziun
- 4 Discutar tge ch'è ì bain e tge ch'è ì mal
- 5 Almain ina ospitaziun vicendaivla è obligatoria
- 6 Protocol d'activitads

«I dat bain muments, nua ch'jau pens, che jau na dumognia betg quai. Lura èsi impurtant da pudair sediscussiunar svelt.» (principianta)

Introducziun en la professiun per persunas d'instrucziun

OFFERIDER

OFFERTAS DA SUSTEGN

CHANTUNAL

Scola auta da pedagogia Cuir

Offertas da perfecziunament per principiants

REGIONAL

Servetsch psicologic da scola

Occurenza da partenza

Cussegliazion individuala
concernent uffant e classa

Inspecturat da scola

Cussegliazion da l'instrucziun

LOCAL

Direcziun da la scola

Introducziun al plaz
da lavur

Direcziun dal personal

Menturat

Sustegn situativ en il mintgadi d'instrucziun e da la scola

Occurenza da partenza

per novas persunas d'instrucziun

Finamiras Ils principiants èn infurmads davart las offertas da sustegn a nivel regional e chantunal ed enconuschan personalmain ils col-lavuradors dal servetsch psicologic da scola e da l'inspecturat da scola, ils quals èn responsabels per els.

Principis L'occurenza da partenza è concepì a moda interac-tiva. Il servetsch psicologic da scola e l'inspecturat da scola restrenschan lur preschentaziun a las infurmaziuns las pli impurtantas e renvieschan a las infurmaziuns detagliadas en la broschura sco era a la website. Ils parti-cipants intervegnan, cun tge sustegn els pon quintar.

Decurs

- 1 Emprerder d'enconuscher in l'auter a moda persunala
- 2 Preschentaziuns alternantas davart l'organisaziun e las offertas dal servetsch psicologic da scola e l'inspecturat da scola
- 3 Lavuratori davart temas da scola actuals

«Jau sun cuntenta che jau sai, a tgi che jau poss ma drizzar, sche jau hai dumondas.» (principiant)

Cussegliaziun da l'instrucziun

Finamira Ils principiants obtegnan in resun professiunal e fundà davart lur instrucziun. L'inspecturat da scola identifitgescha ad uras deficits pussaivels en l'instrucziun e po promover e cussegljar ils principiants.

Principis Almain duas visitas da l'instrucziun durant l'emprim onn d'instrucziun; discours da resun suenter mintga visita; sch'i fa basegn definir mesiras prioritarias d'optimaziun.

Decurs

- 1 Visitas da l'instrucziun entras l'inspectura: 1. visita tranter avust ed october, 2. visita tranter december e schaner, ev. 3. visita tranter mars e matg
- 2 Decurs d'ina visita: observaziun ina fin duas lecziuns, discours da resun da 45 minutas
- 3 Resun fundà davart l'instrucziun, p.ex. davart: direcziun da la classa, sustegn motivaziunal-emoziunal, elecziun e tematisaziun dal cuntegn, activaziun cognitiva, giudicament e feedback, pratica cun eterogenitad
- 4 Discussiun da dumondas personalas
- 5 Ulteriuras visitas tenor basegn ni sin giavisch dal principiant

---

«La persuna d'instrucziun stat en il center da l'instrucziun. La cussegliaziun da l'instrucziun la duai rinforzar en ses agir.» (inspectura)

Cussegliaziun individuala concernent uffant e classa

Finamira Ils principiants pon sa barattar cun il psicolog da scola responsabel davart dumondas pedagogicas e psicologicas specificas concernent singuls uffants, sco era concernent dinamicas specialas da classa. Qua poi sa tractar da cas concrets u dumondas generalas u preventivas. Uschia emprendan ils principiants d'enconuscher furmas cumprovadas da collavurar e da schliar problems.

Principis Offerta tenor dumonda/tematica en il setting singul e tenor il princip da clamar.

Decurs

- 1 Analisa communabla da la situaziun concreta e dals giavischs
- 2 Elavurar vias a soluziuns pussaivlas
- 3 Planisar pass concrets a la soluziun ed exercitar, sch'i fa da basegn, approfundar e.u.v.
- 4 Examinar ils pass a la soluziun areguard l'effect giavischè
- 5 Eventualmain iniziar ulteriurs pass, sa curvegner davart u concluder midadas dal proceder

---

«I po esser difficil d'accumpagnar in uffant en ses svilup, sche bler va auter che spetgà. Lura èsi meglier da sa discurrer avant che far decisiuns.»

(psicolog da scola)

Offerta da perfecziunament per principiants

Finamira Ils principiants pon fortifitgar lur professionalitad en offertas da perfecziunament en connex cun IPPI da la Scola auta da pedagogia dal Grischun ensemen cun spezialists da la pedagogia. Els pon reflectar lur experientschas e sviluppar soluziuns per lur dumondas.

Principis Las offertas per ils principiants èn repartidas sur l'entir onn da scola e tractan dumondas che fatschentan las personas d'instrucziun. Ils participants portan lur experientschas e lur dumondas specificas en ils curs e discutan questas ensemen cun spezialists cun experientscha.

Concepziun da las offertas da perfecziunament

- Ils curs han lieu, tut tenor il tema, chantunal u/ni regional
- La participaziun ad almain in curs è obligatorica
- L'offerta e las materialias dals curs èn en las linguas chantunales
- Ils cuntegns da las offertas èn repartids sco suonda sur l'onn:
  - Stad avant l'entrada en uffizi: Planisar comunablamain l'onn da scola
  - L'avust: Mia emprima saira da geniturs
  - Atun: direcziun da la classa e gestiun cun situaziuns difficilas; manar discurs cun geniturs
  - Il schaner: Comunablamain en il segund semester
  - La stad suenter l'emprim onn d'instrucziun: Focussar l'instrucziun
- Igl è era pussaivel da frequentar singuls curs tenor curvegientscha en il segund onn da servetsch.

«En ils curs emperndan las participantas, co ellas pon schlargiar lur reperotori d'agir.» (manader dal curs)

Impressum

Publitgà da l'Uffizi per la scola populara ed il sport dal Grischun, 2023

Fotos: Ralph Feiner

Cumposiziun: Spescha Visual Design, Ramun Spescha

Layout: darms werbetchnik AG, Martina Buchli